

POESIA EN EL TEMPS
Isidor Cònsul

Xavier Renau, Temps a través. Columna. Barcelona, 1993

L'obra poètica de Xavier Renau no neix com un pecat de la joventut cronològica sinó fruit d'un procés iniciat i afermat en la talaia de la maduresa biogràfica. El poeta publicà el seu primer recull, Remor de fang (1981), passada la ratlla dels cinquanta, i si és cert que les remors del títol pinyolejaven en aparença, els versos no tenien gaire a veure amb el retoricisme militant del cappare del Mall. De tota manera es tractava d'una veu incial, un pèl insegura, que s'afermà i guanyà confiança en dos lliuraments posteriors, Dona d'aigua (1986) i L'arquer (1987), sobretot en el primer, un llibre d'indagació personal que burxa en els subsols del jo rera un dels mites més bells i coneguts de la tradició popular catalana.

El darrer fitó, per ara, de la poesia de Xavier Renau és Temps a través (1993), un volum plural i miscel·lànic, arrodonit en cent poemes i desplegat com l'experiència d'un dietari líric que s'inicià el 1986 i es tanca el 1991. Els sis anys de fer passar els trencacolls de l'existència per l'alquímia del poema han fruitat en aquest centenar de pinzellades reflexives, de retalls de vida, d'anhels i de realitats que emfasitzen, si més no, els topants d'una etapa biogràfica viscuda en plenitud. Una consideració que els eixos del títol remarquen nítidament: temps a través en el sentit d'esmol·lar la saviesa de viure a través del temps. Potser per aquesta raó, a mesura que els versos de Xavier Renau feien via en la primera de les lectures que hi he esmerçat, més d'un poema em recordava aquella màxima, amb voravius d'intensitat, que avisa que els objectius de l'existència no consisteixen a posar anys a la vida sinó a

omplir intensament de vida els anys. Es a dir, la síntesi d'una doble saviesa que sap pouar, indistintament, en les velles lliçons d'Epicur i en les filosofies de l'estoïcisme.

La riquesa dels registres

La vida sotja i sotragueja l'home des d'una pluralitat de vivències, situacions i perspectives: unes vegades ens festeja i afalaga endolcida, i unes altres ens neguiteja amb l'estigma del dolor o els fantasmes de l'angoixa i de la por. Normalment, però, no abusa de cap d'ambdós camins extrems i acostuma a tirar envant entre lleus pessigades de joia, ombres de dolor i algun calfred neguitós. El darrer volum de la poesia de Xavier Renau s'equilibra en aquesta xarxa de diversitats i repassa, cavalcant les realitats viscudes, un generós aparador d'experiències. Poemes que van de l'impuls eròtic fins a la reflexió històrica, del capbussament en vells mites fins a la contemplació del paisatge, i de les referències sobre art, cinema i poesia fins a un acostament, sovint en clau d'humor, al circ social i polític en què es troba immers. Un volum, doncs, ric i ample de registres, i frondós com els sots del vell Montseny que omplen l'imaginari essencial de Xavier Renau.

Encara que només sigui per remarcar els que més m'agraden, miraré d'acostar-me a alguns dels registres que el poeta ha plantat a Temps a través. Per exemple, el poema Que no em falti mai el teu somriure, a banda de ser dels més intensos del recull, es configura com una mostra, goso dir emblemàtica, d'un sentiment amorós que harmonitza l'impuls del desig amb una melangiosa tranquil·litat casolana. I a l'altra banda de la necessitat de l'amor, una peça com Clinicum (La rateta que escombrava les artèries) s'adreça a una delicada situació del mateix poeta en un hospital, que és vista, però, amb un gruix contundent de lucidesa i d'ironia.

El tramata del recull és abundós en referències mítiques del món bíblic,

amb una flaca especial pels àngels, i d'un boirós septentrió cèltic que es contrapunta amb noms i elements del cicle artúric. També hi acudeixen els colors i paisatges de la pintura flamenca, històries europees del nord enllà i detalls de la literatura francesa i el món occità. Però sobretot hi regnen les visions del mite més personal que Xavier Renau assaja de bastir entre els aspres del Montseny. Els cinc himnes a Gualba ho recorden d'un cap a l'altre del volum i el complex canemàs del conjunt s'enriqueix amb nombroses referències puntuals, detalls de paisatge i reflexions que malden per abastar-ho tot com en el poema L'àmbit de Gualba són tres regions.

Si Temps a través despunta, entre altres consideracions, per la varietat i la riquesa dels seus registres, cal convenir que el volum no és altra cosa que el mirall que reflecteix la rica personalitat del seu autor. Una mena d'humanista d'aquest tombant de mil·lenni que ha signat alguns llibres d'història, fa d'advocat i de crític d'art, fou galerista, conserva la flaca de col·leccionar pintura contemporània i ha estudiat la pintoresca personalitat del filòsof Francesc Pujols. Un conjunt prou heterodox i divers que, en la mena de síntesi que recullen els versos, es filtra i treu el nas en les alquímies secretes de bona part dels poemes.

Isidor Cònsul